

ZAKON O VASPITANJU I OBRAZOVANJU DJECE SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA (»Sl. list CG« br. 45/10)

I OSNOVNE ODREDBE

Sadržina

Član 1

Vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama (u daljem tekstu: djeca sa posebnim obrazovnim potrebama) i njihovo usmjeravanje u obrazovne programe obavlja se u skladu sa ovim zakonom.

Djelatnost od javnog interesa

Član 2

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je djelatnost od javnog interesa.

Primjena propisa

Član 3

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, kao dio jedinstvenog vaspitno-obrazovnog sistema, ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima, kojima se uređuju predškolsko, osnovno, opšte srednje i stručno obrazovanje i vaspitanje.

Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 4

Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama, u smislu ovog zakona, su:

- 1) *djeca sa smetnjama u razvoju* - djeca sa tjelesnom, mentalnom i senzornom smetnjom i djeca s kombinovanim smetnjama;
- 2) *djeca sa teškoćama u razvoju* - djeca sa poremećajima u ponašanju; teškim hroničnim oboljenjima; dugotrajno bolesna djeca i druga djeca koja imaju poteškoće u učenju i druge teškoće uzrokovane emocionalnim, socijalnim, jezičkim i kulturološkim preprekama.

Obaveznost

Član 5

Vaspitanje i obrazovanje, odnosno habilitacija i rehabilitacija djece sa posebnim obrazovnim potrebama je obavezno od momenta otkrivanja posebne obrazovne potrebe djeteta.

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama obezbjeđuje onaj stepen obrazovanja koji odgovara njihovom fizičkom, intelektualnom, emocionalnom i socijalnom razvoju.

Pravo na izbor programa

Član 6

Roditelj, usvojlac ili staratelj (u daljem tekstu: roditelj) djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama, ima pravo da učestvuje u izboru programa vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Roditelj, odnosno dijete sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da, u toku školovanja, promijeni program vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa zakonom.

Ciljevi vaspitanja i obrazovanja

Član 7

Ciljevi vaspitanja i obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama su:

- 1) obezbjeđivanje jednakih mogućnosti vaspitanja i obrazovanja za svu djecu;
- 2) obezbjeđivanje odgovarajućih uslova koje omogućavaju optimalan razvoj;
- 3) pravovremeno usmjeravanje i uključivanje u odgovarajući program vaspitanja i obrazovanja;
- 4) individualni pristup;
- 5) očuvanje ravnoteže fizičkog, intelektualnog, emocionalnog i socijalnog razvoja;
- 6) uključivanje roditelja u proces rehabilitacije, rehabilitacije i vaspitanja i obrazovanja;
- 7) kontinuiranost programa vaspitanja i obrazovanja;
- 8) cjelovitost i kompleksnost vaspitanja i obrazovanja;
- 9) organizovanje vaspitanja i obrazovanja što bliže mjestu boravka.
- 10) obezbjeđivanje adekvatne obrazovne tehnologije;
- 11) obezbjeđivanje tehničke pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama.

Ustanove za ostvarivanje vaspitanja i obrazovanja

Član 8

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama ostvaruje se u predškolskoj ustanovi, u ustanovi osnovnog i opšteg srednjeg i stručnog obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu:škola), kao i u resursnom centru.

Prostor, oprema i nastavna sredstva predškolske ustanove, škole i resursnog centra moraju biti prilagođeni djeci sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Finansiranje

Član 9

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, finansira se iz budžeta Crne Gore.

Pojmovnik

Član 10

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) prilagođeni obrazovni program sa dodatnom stručnom pomoći podrazumijeva potpuno uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitne grupe u predškolskim ustanovama i odjeljenjima u redovnim školama ili u posebnim grupama ili

odjeljenjima škole uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći od strane vaspitača ili nastavnika, odnosno uz posebno angažovanje stručnog lica, zajedno sa vaspitačem i nastavnikom, uz učešće roditelja. Moguć je rad sa malim grupama ili individualni rad posebno obučanih vaspitača i nastavnika sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama;

2) rehabilitacija je sistem mjera i postupaka za osposobljavanje djece sa smetnjama u razvoju otkrivenih na rođenju ili na najranijem uzrastu, radi boljeg funkcionisanja za svakodnevne životne potrebe;

3) rehabilitacija je sistem zaštite, osposobljavanja, obučavanja i reintegracije djece sa posebnim obrazovnim potrebama;

4) postupak usmjeravanja je postupak kojim se, na osnovu stručnog mišljenja komisije, donosi program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, određuje obim i način izvođenja dodatne i druge stručne pomoći za školu, odnosno resursni centar u koju će dijete biti uključeno, imajući u vidu očuvane sposobnosti, vrstu i stepen smetnje u razvoju (posebne obrazovne potrebe);

5) dodatna stručna pomoć je pomoć koju pružaju stručni saradnici škole ili resursnog centra, spoljni stručni saradnici u primjeni obrazovnog programa sa prilagođenim izvođenjem;

6) mobilna služba podrazumijeva angažovanje stručnjaka u cilju podrške nastavnicima, vaspitačima i roditeljima u procesu izrade i implementacije individualnih razvojno-obrazovnih programa i druge stručne pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama;

7) resursni centar je posebna ustanova koja izvodi vaspitno-obrazovni proces, pruža drugim vaspitno-obrazovnim ustanovama savjetodavnu i stručnu podršku za vaspitanje i obrazovanje djece sa određenom vrstom smetnje u razvoju i izvodi obuku nastavnika koji obavljaju vaspitno- obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama;

8) dnevni centar je ustanova dječje i socijalne zaštite za podršku djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju, koja može obavljati i vaspitno-obrazovni rad u kojem se stiču vještine neophodne za svakodnevni život.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 10a

Svi izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

II ORGANIZACIJA VASPITNO-OBRAZOVNOG RADA

Član 11

Obrazovni program

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama ostvaruje se na osnovu:

- 1)obrazovnog programa, uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala;
- 2)obrazovnog programa sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći;
- 3)posebnog obrazovnog programa; i
- 4)vaspitnog programa.

Obrazovni program sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, odnosno vaspitni program obezbjeđuju djeci sa posebnim obrazovnim potrebama mogućnost da dobiju jednak obrazovni standard, kao što obezbjeđuje obrazovni program osnovnog, opšteg srednjeg i stručnog obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, kao i od individualnih sklonosti i potreba djece obrazovni programi se mogu:

1. modifikovati skraćivanjem ili proširivanjem sadržaja predmetnog programa;
2. dopunjavati izmjenom nastavnog plana i predmetnog programa uvođenjem izbornog predmeta koji je neophodan za djecu sa određenim smetnjama u razvoju (znakovni jezik, Brajevo pismo i sl.); i
3. prilagođavati mijenjanjem metodike kojom se sadržaji predmetnog programa realizuju.

Vaspitanje i obrazovanje u predškolskoj ustanovi i školi

Član 12

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u predškolskoj ustanovi i školi ostvaruje se potpunim uključivanjem u vaspitne grupe, odnosno odjeljenja sa ostalom djecom, odnosno učenicima, uz mogućnost pružanja dodatne stručne pomoći, kao i uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala, u skladu sa obrazovnim programom.

Dodatna stručna pomoć se obezbjeđuje individualno, u odjeljenju ili van odjeljenja, a u posebnim slučajevima i u kući, ukoliko je potreba za tim stručno osnovana.

Dodatna stručna pomoć iz stava 1 ovog člana se izvodi individualno ili u malim grupama, uz učešće roditelja.

Obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći određuje se rješenjem o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Program sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći

Član 13

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama po obrazovnom programu sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći koji se ne može ostvariti u skladu sa članom 12 ovog zakona, ostvaruje se u posebnim grupama ili odjeljenjima škole uz zajedničko učešće u vannastavnim aktivnostima škole, odnosno uz zajedničku nastavu iz pojedinih predmeta sa vršnjacima iz teritorijalno najbliže škole, uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i obezbjeđivanje dodatne stručne pomoći, dodatnih uslova i pomagala, tehničke pomoći, u skladu sa obrazovnim programom.

Izvođenje dodatne stručne pomoći iz stava 1 ovog člana može da se obavlja uz učešće roditelja.

Obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći određuje se rješenjem o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Obrazovnim programom iz stava 1 ovog člana, propisuje se obim i sadržaj nastavnih predmeta, organizacija, trajanje, raspored časova, način provjeravanja i ocjenjivanja postignuća i napredovanja u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima.

Posebni obrazovni program

Član 14

Vaspitanje i obrazovanje djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja se ne mogu obrazovati u školi, kada je to u njihovom najboljem interesu ostvaruje se u resursnim centrima zbog neophodne podrške i tijesne povezanosti obrazovanja, rehabilitacije i rehabilitacije.

Vaspitni programi

Član 15

Vaspitanje i obrazovanje djece sa poremećajima u ponašanju i ličnosti ostvaruje se na osnovu vaspitnog programa sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, u skladu sa propisima o osnovnom i srednjem obrazovanju, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Stručna pomoć iz stava 1 ovog člana, pruža se u obliku preventivnih, vaspitnih, kompenzacionih, korektivnih i socijalno-integrativnih programa, a koji su sastavni dio vaspitnih programa.

Individualni razvojno-obrazovni program

Član 16

Škola, odnosno resursni centar je dužan da, po pravilu, u roku od 30 dana po upisu djeteta, donese individualni razvojno-obrazovni program za dijete sa posebnim obrazovnim potrebama, u saradnji sa roditeljem i o tome obavijesti Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje i Ispitni centar.

Individualnim razvojno-obrazovnim programom se određuju: oblici vaspitno-obrazovnog rada za vaspitno-obrazovne oblasti, odnosno predmete, način izvođenja dodatne stručne pomoći, prohodnost između programa, prilagođavanje u organizaciji, standardi znanja, postignuća i vještina, provjera, ocjenjivanje znanja, postignuća i napredovanja djeteta, kao i raspored časova.

Za pripremu, primjenu, praćenje i prilagođavanje programa iz stava 1 ovog člana, škola odnosno resursni centar obrazuje stručni tim koji čine: nastavnici, stručni saradnici škole ili resursnog centra, uz učešće roditelja.

Individualni razvojno-obrazovni program se može u toku godine mijenjati, odnosno prilagođavati u skladu sa napretkom i razvojem djeteta.

Specijalizovane i mobilne službe

Član 17

Radi pomoći u vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama u Zavodu za školstvo se organizuju specijalizovane i mobilne službe koje sarađuju sa predškolskim ustanovama, školama, roditeljima i zdravstvenim ustanovama, radi pružanja dodatne i druge stručne pomoći, a u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

Članovi mobilnih službi su stručnjaci iz resursnih centara ili posebnih odjeljenja pri školama.

Za članove mobilnih službi mogu se angažovati i drugi stručni saradnici, u zavisnosti od posebne obrazovne potrebe djeteta.

III POSTUPAK USMJERAVANJA U OBRAZOVNI PROGRAM

Postupak za usmjeravanje

Član 18

Postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama pokreće se zahtjevom.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana, može da podnese: roditelj, ustanova primarne zdravstvene zaštite, vaspitno-obrazovna ustanova, centar za socijalni rad ili organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, uz obavještanje roditelja.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se nadležnom organu lokalne uprave.

Komisija za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 19

Usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama vrši organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, na predlog komisije za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama (u daljem tekstu: Komisija).

Komisiju imenuje organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete koju čine: pedijatar i ljekari odgovarajuće specijalnosti, psiholog, pedagog, defektolog odgovarajuće specijalnosti i socijalni radnik.

U radu komisije učestvuju roditelj i učitelj, odnosno vaspitač djeteta koje se usmjerava.

Komisija kao osnov za usmjeravanje, sa naglaskom na proces u kome se stiču i usvajaju vještine i znanja potrebna za svakodnevni život, cijeni djetetov nivo razvoja, potencijal za učenje i usvajanje standarda znanja, lična svojstva, prepreke i otežavajuće faktore sredine.

Uslove za rad komisije obezbjeđuje organ iz stava 1 ovog člana.

Predlog o usmjeravanju

Član 20

Komisija daje predlog o usmjeravanju na osnovu svoje procjene, razgovora sa roditeljima djeteta, kao i na osnovu pedagoške, edukacijsko-rehabilitacijske, psihološke i druge dokumentacije koje dobija od odgovarajućih ustanova.

Komisija je obavezna, da prije donošenja predloga o usmjeravanju, traži mišljenje vaspitno-obrazovne ustanove u koju će dijete sa posebnim obrazovnim potrebama biti usmjereno, kao i drugih nadležnih ustanova radi dobijanja neophodnih podataka o djetetu.

Predlogom o usmjeravanju određuje se program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći, potreba za angažovanjem asistenta u nastavi, kadrovske, prostorne, materijalne i druge uslove koje škola ili resursni centar u koju će dijete biti uključeno, mora obezbijediti.

Predlog Komisije sadrži i elemente na osnovu kojih se obezbjeđuju i druga prava djeteta koja se ostvaruju prema posebnim propisima, ako tim propisima nije drugačije određeno.

Rješenje o usmjeravanju

Član 21

Na osnovu predloga Komisije, organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete donosi rješenje o usmjeravanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama u odgovarajući obrazovni program.

Rješenje o usmjeravanju obavezno sadrži i rok koji ne smije biti duži od godine dana, u kojem je vaspitno-obrazovna ustanova dužna da prati postignuće i napredovanje djeteta radi provjere ispravnosti usmjeravanja, načina rada, dodatnih pomoći i podrške, realizacije ciljeva individualnog razvojno-obrazovnog programa.

Žalba na rješenje

Član 22

Protiv rješenja organa lokalne uprave može se podnijeti žalba Ministarstvu prosvjete i nauke (u daljem tekstu: Ministarstvo) u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Ministarstvo, po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva zdravlja, imenuje drugostepenu komisiju, koju čine: pedijatar i ljekari odgovarajuće specijalnosti, defektolog, psiholog, pedagog, socijalni radnik i učitelj, odnosno vaspitač.

Ministarstvo obezbjeđuje uslove za rad drugostepene komisije.

Ministarstvo, na osnovu mišljenja drugostepene komisije, donosi rješenje.

Rješenje Ministarstva iz stava 4 ovog člana je konačno.

Mišljenje drugostepene komisije nije potrebno kada je u pitanju žalba zbog povrede postupka.

Shodna primjena zakona

Član 23

U postupku usmjeravanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama, primjenjuje se Zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 24

Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama propisuje Ministarstvo, uz saglasnost Ministarstva zdravlja.

Uslovi za upis

Član 25

Dijete sa posebnim obrazovnim potrebama upisuje se u predškolsku ustanovu, odnosno školu ili resursni centar, u skladu sa rješenjem o usmjeravanju.

Broj djece u vaspitnoj grupi, odnosno odjeljenju utvrđuje se obrazovnim programom.

Obrazovanje kod kuće

Član 26

Komisija može, na predlog roditelja, da dijete sa posebnim obrazovnim potrebama usmjeri na sticanje predškolskog ili osnovnog vaspitanja i obrazovanja koje se organizuje kod kuće.

Roditelj je dužan da u pisanoj formi obavijesti predškolsku ustanovu, školu, odnosno resursni centar u koju je dijete upisano, da organizuje obrazovanje kod kuće.

Predškolska ustanova i škola, odnosno resursni centar u koju je dijete upisano, dužna je da prati razvoj i napredovanje djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama kada je organizovano obrazovanje kod kuće, radi pružanja pomoći i savjeta djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama, roditelju i učitelju, u skladu sa posebnim zakonom.

Predškolska ustanova i škola, odnosno resursni centar, vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovanju djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama kod kuće i izdaje javne isprave.

Obrazovanja u zdravstvenoj ustanovi

Član 27

Za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, koja se nalaze na dužem liječenju u zdravstvenoj ustanovi i koja nijesu u mogućnosti da redovno pohađaju vaspitno-obrazovni rad u predškolskoj ustanovi, školi, odnosno posebnoj ustanovi, obrazovno-vaspitni rad se organizuje u toj ustanovi.

Predškolska ustanova, škola, odnosno posebna ustanova, organizuje vaspitno-obrazovni rad djece sa posebnim obrazovnim potrebama u zdravstvenoj ustanovi, vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovanju te djece i izdaje im javne isprave.

IV NASTAVNICI, STRUČNI SARADNICI I SARADNICI

Nastavno i vaspitno osoblje

Član 28

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama u predškolskoj ustanovi, školi i resursnom centru obavljaju: vaspitač, nastavnik, stručni saradnik i saradnik, koji ispunjavaju uslove propisane zakonom kojim se reguliše odgovarajuća oblast obrazovanja, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Lica iz stava 1 ovog člana moraju biti osposobljena za rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, predmetnu nastavu u resursnom centru za osnovno vaspitanje i obrazovanje mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući fakultet ili višu školu za obrazovanje nastavnika.

Stručni saradnici

Član 29

Stručni saradnik u resursnom centru je lice koje je završilo odgovarajući fakultet (specijalni rehabilitator i edukator, psiholog, pedagog, socijalni radnik, lekar specijalista i dr.).

Saradnik

Član 30

Saradnik (medicinska sestra i fizioterapeut) u resursnom centru može biti lice koje je završilo najmanje odgovarajuću srednju školu i ima potrebno iskustvo u skladu, sa aktom o sistematizaciji.

Asistent u nastavi

Član 30a

Djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama u toku pohađanja nastave može se obezbijediti asistent u nastavi, kao tehnička pomoć u pogledu obezbjeđivanja pristupa obrazovanju i obrazovnom postignuću.

Komisija određuje rješenjem kojoj se djeci obezbjeđuje tehnička pomoć.

Asistent u nastavi obavlja tehničku pomoć, po pravilu, kao volonterski rad, u skladu sa posebnim zakonom.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Obrazovni programi

Član 31

Posebni obrazovni program, u skladu sa ovim zakonom, donijeće nadležni organ najkasnije do kraja školske 2004/2005. godine.

Primjena posebnog obrazovnog programa iz stava 1 ovog člana počinje školske 2005/2006. godine u ustanovama koje ispunjavaju kadrovske, prostorne i druge uslove propisane ovim zakonom.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Do ispunjenja uslova, u skladu sa ovim zakonom, u ostalim specijalnim školama realizovaće se postojeći nastavni planovi i programi za specijalne škole, doneseni u skladu sa Zakonom o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 56/92).

Rok za imenovanje komisija

Član 32

Komisije za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama i drugostepena komisija obrazovaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do obrazovanja komisija iz stava 1 ovog člana usmjeravanje djece sa posebnim potrebama obavljaće Republička komisija za pregled djece ometene u razvoju, obrazovana u skladu sa Zakonom o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Sl.list RCG", broj 56/92).

Okončanje započetog postupka o usmjeravanju

Član 33

Postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama započet prije stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima po kojima je postupak započet.

Zatečeni nastavnici

Član 34

Nastavnici razredne, odnosno predmetne nastave koji su na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečeni u specijalnoj školi u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a nemaju odgovarajuću školsku spremu propisanu zakonom, mogu da nastave da izvode nastavu u posebnoj ustanovi, u skladu sa ovim zakonom.

Podzakonska akta

Član 35

Propisi predviđeni ovim zakonom donijeće se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Opšti akti

Član 36

Predškolske ustanove, škole i posebne ustanove su dužne da usklade rad, organizaciju i opšte akte sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usklađivanje rada zavoda

Član 36a

Dosadašnji zavodi za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama nastavljaju sa radom kao resursni centri i dužni su da usklade opšte akte sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Propisi koji prestaju da važe

Član 37

Zakon o specijalnom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 56/92) prestaje da važi na kraju školske godine u kojoj djeca sa posebnim potrebama završavaju predškolsko, osnovno, odnosno srednje obrazovanje i vaspitanje po dosadašnjem nastavnom planu i programu.

Stupanje na snagu zakona

Član 38

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II Razlozi za donošenje zakona

Sistem obrazovanja je ključni elemenat razvoja svakog društva, pa se promjene u obrazovanju nameću kao jedan od najznačajnijih zadataka za dalju demokratizaciju i društvenu transformaciju Crne Gore.

Naš novi savremeni sistem obrazovanja je kompatibilan sa sistemom obrazovanja Evropske Unije, u cilju izgradnje demokratskog, ekonomski prosperitetnog društva, zasnovanog na vladavini prava.

Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece s posebnim potrebama (»Službeni list RCG br. 80/04«) generalno prati reformska rješenja kao i preporuke i standarde evropskih zakona u ovoj oblasti. Prepoznaje potrebu inkluzivnog obrazovanja i predstavlja dobru podlogu za propise koji proizilaze iz njega. Međutim, on treba da predvidi nove trendove i mogućnosti vaspitanja i obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Inkluzivni stav treba da jasno ukaže na to da dijete sa smetnjama i teškoćama u razvoju treba da pohađa vrtić/školu zajedno sa svojim vršnjacima, a samo izuzetno bude upućeno u posebni vrtić/školu, kada je to u njegovom jedinom i najboljem interesu.

Strategija inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori, koju je usvojila Vlada Crne Gore na sjednici 27. marta 2008. godine kao i Strategija za integraciju osoba sa invaliditetom iz 2008. godine definisale su niz mjera koje treba ispuniti u cilju uspostavljanja kvalitetnog i dostupnog obrazovanja za svu djecu i omladinu s posebnim obrazovnim potrebama, u skladu s njihovim interesovanjima, mogućnostima i potrebama.

III Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je dio jedinstvenog obrazovnog sistema i djelatnost od javnog interesa. Izmjenama i dopunama zakona se uređuje obezbjeđivanje jednakih mogućnosti vaspitanja i obrazovanja za svu djecu; obezbjeđivanje odgovarajućih uslova koje omogućavaju optimalan razvoj; pravovremeno usmjeravanje i uključivanje u odgovarajući program vaspitanja i obrazovanja; individualni pristup; očuvanje ravnoteže fizičkog, intelektualnog, emocionalnog i socijalnog razvoja; uključivanje roditelja u proces rehabilitacije, rehabilitacije i vaspitanja i obrazovanja; kontinuiranost programa vaspitanja i obrazovanja i njegova cjelovitost i kompleksnost uz organizovanje što bliže mjestu boravka, uz obezbjeđivanje adekvatne obrazovne tehnologije, obezbjeđivanje tehničke podrške djeci sa posebnim obrazovnim potrebama. Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je obavezno od momenta otkrivanja posebne obrazovne potrebe.

Izmjene i dopune Zakona daju šire definisanje pojma djeca sa posebnim obrazovnim potrebama: *djeca sa smetnjama u razvoju* - djeca sa tjelesnom, mentalnom i senzornom smetnjom i djeca s kombinovanim smetnjama; *djeca sa teškoćama u razvoju* - djeca sa poremećajima u ponašanju; teškim hroničnim oboljenjima; dugotrajno bolesna djeca i druga

djeca koja imaju poteškoće u učenju i druge teškoće uzrokovane emocionalnom, socijalnom, jezičkom i kulturološkom deprivacijom; a čime se omogućava da se primijeni načelo da obrazovanje nije, samo, proces usvajanja akademskih znanja i postignuća, već proces u kome se stiču i usvajaju vještine i znanja potrebni za svakodnevni život.

Izmjenama i dopunama Zakona puna integracija u redovan sistem razmatra se kao prva opcija u svim opravdanim slučajevima. Djeca se usmjeravaju u resursne centre kada je to u njihovom najboljem interesu. Roditelj, usvojlac ili staratelj djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama, ima pravo da učestvuje u izboru programa vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Izmjene i dopune Zakona propisuju organizaciju vaspitno-obrazovog rada djece sa posebnim obrazovnim potrebama na osnovu obrazovnog programa, uz obezbjeđivanje dodatnih uslova i pomagala, prilagođenog obrazovnog programa sa dodatnom stručnom pomoći, posebnog obrazovnog programa i vaspitnog programa.

U zavisnosti od razvojnih smetnji i teškoća kao i od individualnih sklonosti i potreba djece obrazovni programi se mogu: modifikovati skraćivanjem ili proširivanjem sadržaja predmetnog programa; dopunjavati izmjenom nastavnog plana i predmetnog programa uvođenjem izbornog predmeta koji je neophodan za djecu sa određenim smetnjama u razvoju (npr. znakovni jezik, Brajevo pismo i sl.); prilagođavati mijenjanjem metodike kojom se sadržaji predmetnog programa realizuju.

Izmjenama i dopunama Zakona se predviđa da je resursni centar posebna ustanova koja izvodi obrazovno-vaspitni proces, pruža drugim obrazovno-vaspitnim ustanovama savjetodavnu i stručnu podršku za obrazovanje i vaspitanje djece sa određenom vrstom smetnje u razvoju i izvodi obuku nastavnika koji obavljaju obrazovno-vaspitni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.

Izmjenama i dopunama Zakona predviđa se i da dnevni centar koji je ustanova dječje i socijalne zaštite za podršku djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju može obavljati i obrazovno-vaspitni rad u kojem se stiču vještine neophodne za svakodnevni život.

Zatim, izmjenama i dopunama zakona predviđa se tehnička pomoć djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama u toku pohađanja nastave koju obavlja asistent u nastavi. Komisija za usmjeravanje određuje rješenjem koja djeca imaju pravo na tehničku pomoć.

Postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama pokreće se zahtjevom koji može da podnose roditelj, ustanova primarne zdravstvene zaštite, vaspitno-obrazovna ustanova, centar za socijalni rad ili organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete uz obavještanje roditelja.

Usmjeravanje djece vrši organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete. Komisiju imenuje organ lokalne samouprav, a njen sastav čine: psiholog, pedagog, pedijatar i ljekari odgovarajuće specijalnosti, defektolog odgovarajuće specijalnosti i socijalni radnik. U radu komisije učestvuje roditelj i nastavnik, odnosno vaspitač djeteta koje se usmjerava.

Prostor za rad Komisije obezbjeđuje organ lokalne samouprave nadležan za poslove prosvjete.

Prelaznom odredbom Zakona propisan je rok za usklađivanje podzakonskih akata dosadašnjih zavoda, koji će nastaviti da rade kao resursni centri.

IV Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona je u potpunosti usaglašen sa evropskim zakonodavstvom kao i Rezolucijom Savjeta evrope i ministara za obrazovanje od 31. maja 1990 u smjeru integracije djece i mladih sa smetnjama u razvoju u redovan sistem školovanja.

Osim toga, ratifikovana je Konvencija o pravima osoba s invaliditetom 61/106 - Rezolucija koju je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija 2006. godine, a čiji se član 24 u potpunosti odnosi na obrazovanje u smislu ostvarivanja uživanja ovog prava bez diskriminacije i na osnovu jednakosti sa drugima, kroz osiguranje inkluzivnog sistema obrazovanja na svim nivoima i učenje tokom čitavog života.

V Procjena finansijskih sredstava za sprovođenje zakona

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna sredstva iz Budžeta Crne Gore.